

De werkkleding wordt vóór het uittrekken afgespoeld of schoon gezogen met een stofzuiger die van een absoluutfilter is voorzien. Zo wordt voorkomen dat tijdens het uittrekken asbeststof van deze kleding vrijkomt. Bij het dragen van beschermende wegwerpkleding dient eveneens wegwerponderkleding gedragen te worden.

De werknemers dienen haarbescherming te dragen in de vorm van een capuchon die aan de kleding (overall) is bevestigd. De capuchon dient door middel van elastisch band goed aan te sluiten op het ademhalingsbeschermingsmiddel.

Bij werkzaamheden in de buitenlucht worden in verband met eventuele kou of regen ook wel waterafspoelbare regenpakken over de wegwerpkleding gedragen. Deze pakken worden na afloop van de werkzaamheden afgespoeld.

Bedrijfskleding (met inbegrip van ondergoed, schoenen of laarzen) mag door de werknemer niet mee naar huis worden genomen. Je moet als werkgever zorgen voor het reinigen en onderhoud van de bedrijfskleding en moet ook controleren of de bedrijfskleding zich in goede staat bevindt. Vervuilde werkkleding moet aan het einde van de werkdag worden verschoond. Ook de onderkleding dient als mogelijk met asbest verontreinigd te worden behandeld omdat bij het uittrekken van de bedrijfskleding de onderkleding kan worden verontreinigd met asbeststof.

6.3 Eten en drinken

Eten en drinken op de werkplek is niet toegestaan. De werkgever moet zorgen voor een vertrek waar – zonder gevaar voor blootstelling aan asbest – kan worden gegeten en gedronken. Deze ruimte mag niet worden betreden in werkkleding en werkschoenen, om te voorkomen dat asbeststof in de ruimte komt.

6.4 Was- en kleedgelegenheid

Bij werkzaamheden in risicoklasse 2 of 2A dient een douchegelegenheid aanwezig te zijn (decontaminatie-unit, afgekort: deco-unit). Wanneer de vuile zone wordt verlaten voor bijvoorbeeld pauze, dienen de werknemers een ontsmettings-doucheprocedure te volgen.

6.4.1 Ontsmettings- en transitprocedures

Met betrekking tot de ontsmettingsprocedure (decontaminatieprocedure) wordt gebruik gemaakt van een drietrapsdecontaminatie unit (deco-unit). De deco-unit dient rechtstreeks aan het containment/werkruimte te worden gekoppeld. Het gebruik van de transitprocedure is in principe niet meer toegestaan.

Een tweetrapsdeco-unit is alleen toegestaan, indien op de betrokken locatie om technische redenen een drietrapsdeco-unit niet te realiseren is. Bij de tweetrapsdeco-unit is dan het schone compartiment vervallen en vervangen door een andere afgeschermd, schone locatie voor het omkleden. De compartimenten van de unit moeten wél van zodanige afmetingen zijn, dat alle handelingen, correct en onbelemmerd uitvoerbaar zijn. De reden voor het toepassen van een tweetrapsdeco-unit dient in het werkplan vastgelegd te zijn.

De ontsmettingsprocedure

De ontsmettingsprocedure bestaat uit het doorlopen van een decontaminatie-unit die uit drie compartimenten bestaat. Het eerste compartiment grenst aan de ruimte waar het asbest wordt verwijderd, de zogenaamde 'vuile ruimte'. In het eerste compartiment worden de beschermende werkkleding, laarzen en wegwerponderkleding uitgetrokken na eventueel afspoelen, terwijl de ademhalingsbescherming gedragen blijft. In het tweede compartiment staan douches opgesteld.

Alvorens de ademhalingsbescherming wordt afgenomen, moet, na het wassen/spoelen van hoofd en armen, de ABM eerst worden afgespoeld. In het derde compartiment, de schone ruimte, wordt schone kleding aangetrokken. Deze procedure dient ook bij het nemen van pauzes doorlopen te worden.

De transitprocedure

De transitprocedure is erop gericht dat tijdens het overbruggen van de afstand tussen het containment en de (vrijstaande) ontsmettingsunit geen verontreiniging van de tussenliggende ruimte optreedt. Hiertoe moet zowel naar als van de ontsmettingsunit een schone transitoverall gedragen worden, waarbij eveneens verspreiding van asbest via met asbest verontreinigd schoeisel tegengegaan moet worden.

De transitprocedure mag alleen worden toegepast indien er op de werkplek geen of onvoldoende ruimte beschikbaar is voor het opstellen van een deco-unit. Bij toepassing van de transitprocedure dient in of tegen een afgeschermd werkplek minimaal een tweedelige luchtsluis te worden opgesteld, waarin bij het verlaten van deze werkplek de ontsmettingsprocedure moet worden uitgevoerd. De procedure dient zodanig te zijn dat de medewerker die uit de vuile zone komt zich in de luchtsluis de met asbest verontreinigde kleding, inclusief de ABM, nat schoonmaakt en een schone transit overall over de aanblaasunit en slang aantrekt in het tweede gedeelte van de sluis. Ook dient gebruik te worden gemaakt van schoon transit schoeisel.

6.5 Schoonhouden van de werkomgeving

Zoals hiervoor beschreven, wordt bij saneringswerkzaamheden de werkruimte afgeschermd om blootstelling van derden en verontreiniging van de omgeving te voorkomen. Bij werkzaamheden in risicoklasse 2 of 2A wordt een afgeschermd ruimte op onderdruk gebracht (een containment). Voor het betreden en verlaten van een werkruimte onder risicoklasse 2 en 2A wordt een decontaminatie-unit (deco-unit) gebruikt.

Bij het schoonhouden van de werkomgeving en deco-unit moeten maatregelen worden genomen om opwervelen van stof zo veel mogelijk te voorkomen. Vloeren en wanden moeten worden gereinigd met stromend water, evenals hulpmiddelen zoals pallets, rekken en werktafels. De druk van de waterstraal moet zo laag mogelijk zijn, om te voorkomen dat zich een stofhoudende waternevel verspreidt die hercontaminatie kan veroorzaken. De daarvoor in aanmerking komende machines, werktuigen en gereedschappen moeten nat worden gereinigd.

Bij materialen en machines die niet voor nat reinigen in aanmerking komen, moet aanhangend stof worden afgezogen in plaats van weggeblazen of -geveegd. Bij het afzuigen van stof moet erop worden gelet dat het stof zich niet via de uitgeblazen lucht uit de stofzuiger met absoluutfilter in de werkomgeving verspreidt. Een (centraal) onderdruksysteem voor afzuiging van stof met afvoer via filters naar buiten verdient de voorkeur.

Voor het schoonhouden van de werkomgeving en de overige faciliteiten moet een schoonmaakschema worden opgesteld. Hierin moeten aard van de schoonmaakwerkzaamheden, frequentie, wijze van schoonmaken en uitvoerende werknemer(s) zijn opgenomen.

6.6 Legionellapreventie

Legionella pneumophila is een bacterie die de veteranenziekte of legionellagriep veroorzaakt. De ziekte kan ontstaan wanneer mensen de bacterie inademen, bijvoorbeeld bij het douchen in de deco-unit. Om te kunnen douchen is warm water nodig. Hiertoe is in de deco-unit een watertank en een waterverwarmingssysteem aanwezig. De tanks worden gevuld met leidingwater.

Afhankelijk van de situatie, zoals korte of langere stilstandtijden, lange toevoerslangen, lage verversingsgraad van het water, bestaat er een risico tot de vorming van legionellabacteriën in het water. Volgens [Certificatieschema voor de Procescertificaten Asbestinventarisatie en Asbestverwijdering](#), dienen er dan beheersmaatregelen genomen te worden om legionellabesmetting te voorkomen.

Hiertoe dient een beheersplan te worden opgesteld. Het beheersplan omvat een protocol voor het onderhoud, regelmatig verversen, regelmatige reiniging/desinfectie en voorkomen van terugstroming of stilstaan van verwarmd water. Geaccrediteerde laboratoria kunnen de deco-unit regelmatig testen op de aanwezigheid van legionella.

6.7 Samenvatting

Om te kunnen voldoen aan het in de wet vastgestelde uitgangspunt dat het aantal blootgestelden aan asbest zo laag mogelijk moet zijn, dient de ruimte waar blootstelling aan asbest optreedt afgeschermd worden van andere ruimten. Bij saneringen in binnensituaties is bij risicoklasse 2 en 2A een containment verplicht. De werkruimte, de installaties, het gereedschap en andere hulpmiddelen moeten nat worden gereinigd. Indien dit niet mogelijk is, kan het stof worden afgezogen. Beschermende werkkleding bestaat uit wegwerponderkleding, een wegwerpoverall met capuchon, afspoelbare veiligheidslaarzen en handschoenen of gelijkwaardige bedrijfskleding.

7. Arbeidsgezondheidskundig toezicht en blootstellingsregistratie

7.1 Beoordeling werkplek- en blootstellingsgegevens

Het arbeidsgezondheidskundig toezicht wordt uitgevoerd door een arbodienst en heeft een tweeledig doel:

- Begeleiding van betreffende werknemers.
- Het geven van adviezen aan de werknemer en de werkgever ter voorkoming van gezondheidsschade.

De bedrijfsarts (al dan niet werkzaam bij een arbodienst) is verplicht om (een vermoeden van) beroepsziekten te melden bij het Nederlands Centrum voor Beroepsziekten ([NCvB](#)).

Een goede beoordeling van de werkplek- en blootstellingsgegevens is mede van belang in het kader van het arbeidsgezondheidskundig onderzoek. Hiervoor is het van belang dat de blootstellingsgegevens ook in het medisch dossier worden opgenomen.

Aangetekend moet worden dat de mogelijkheden van medisch-diagnostisch onderzoek, om vroege stadia van kanker bij een werknemer te ontdekken, uitermate beperkt zijn (zie hierover [paragraaf 2](#)).

7.2 Frequentie van het arbeidsgezondheidskundig onderzoek

Werknemers moeten in de gelegenheid worden gesteld een arbeidsgezondheidskundig onderzoek te ondergaan voorafgaand aan asbestwerkzaamheden waarbij een (mogelijke) blootstelling kan ontstaan. De momenten waarop dit moet gebeuren zijn:

- Voor aanvang van de blootstelling aan asbeststof.
- Zolang de blootstelling voortduurt ten minste eenmaal in de drie jaar: de desbetreffende werknemers moeten periodiek in de gelegenheid gesteld worden genoemd onderzoek te ondergaan.

- Als de werknemer of de werkgever zelf daartoe verzoekt.

In bepaalde gevallen – afhankelijk van onder andere de blootstellingsduur en de blootstellingshoogte – kan het wenselijk zijn ook na definitieve stopzetting van de blootstelling het periodiek arbeidsgezondheidskundig onderzoek voort te zetten. De arbodienst moet de werknemer hierover adviseren en informeren.

7.3 Blootstellingsregister

In een apart register moet van alle aan asbest blootgestelde werknemers aantekening worden gemaakt van de aard en de duur van de werkzaamheden, de gemeten of geschatte asbestconcentraties in de lucht op de werkplek, en moet een beschrijving van de gebruikte beschermingsmiddelen worden gegeven.

Als werkgever beheer je het register. De betrokken werknemer kan inzage krijgen in zijn persoonlijke gegevens in dit register; ook de aan de arbodienst verbonden arts heeft het recht alle persoonlijke gegevens in te zien. Voor een juiste interpretatie van het arbeidsgezondheidskundig onderzoek is het raadzaam een afschrift van de blootstellingsgegevens tezamen met het medisch dossier door de arbodienst te laten bewaren.

7.4 Overzicht gegroepeerde meetresultaten

Om een totaalbeeld van de werkomstandigheden te hebben, verdient het aanbeveling om periodiek een overzicht te geven van de statistische geanonimiseerde meetresultaten. Deze gegevens moeten ter beschikking worden gesteld aan de ondernemingsraad of, bij het ontbreken daarvan: aan de betrokken werknemers, en aan de arbodienst voor zover deze niet over de gegevens beschikt.

7.5 Registratie van medische gegevens

De individuele medische gegevens van de werknemers, verzameld in het kader van het arbeidsgezondheidskundig onderzoek, moeten in persoonlijke dossiers worden opgeslagen en minstens veertig jaar bewaard worden, bij voorkeur bij de arbodienst. De werknemer heeft zeggenschap over de wijze van registreren van de resultaten van het arbeidsgezondheidskundig onderzoek. In een aantal situaties kunnen werkplekgegevens uiteindelijk verloren gaan, zoals beëindiging van het arbeidsleven bij pensionering of bij opheffing van het bedrijf.

In deze situaties blijft het echter van belang dat werkplekgegevens gecombineerd kunnen worden met medische gegevens. In geval van beëindiging van het arbeidsleven is het aan te bevelen dat het gecombineerde dossier, met arbeidsgezondheidskundige gegevens en blootstellingsgegevens, wordt bewaard en wordt overhandigd aan de huisarts van betrokkene of aan betrokkene zelf. In het geval dat de werkzaamheden in het bedrijf of de inrichting van de werkgever gedurende de termijn van veertig jaar worden gestaakt, wordt de registratie overgedragen aan de Arbeidsinspectie.

7.6 Samenvatting

Arbeidsgezondheidskundig onderzoek leidt meestal niet tot de vaststelling van een vroeg stadium van kanker. Arbeidsgezondheidskundig onderzoek moet uitgevoerd worden door een arbodienst. De resultaten van het arbeidsgezondheidskundig onderzoek moeten per werknemer geregistreerd worden. Het medisch dossier moet minstens veertig jaar worden bewaard. Het dossier met blootstellingsgegevens – aard, mate en duur van de blootstelling – wordt beheerd door de werkgever.